

ditiones honestati bonisque moribus non repugnat , itemque
137) DIEM , ante quem res tradenda , pretiumve sol-
vendum sit , adjicere , *) quin 138) et ita conveni-
re , ut pretio ab emtore nondum soluto , dominium
tantisper penes venditorem maneat ; vel 139) ut em-
tor , pretii parte sub usurarum lege secum retenta,
de evictione securus præstetur , 140) ut accessoria
cum re principali vœneant , 141) ut fixa vincita quæ-
dam tollere liceat , 142) ut res vendita venditori pro
certa mercede locetur , cetera .

*) Quin et ipsa venditio ad certum diem fieri potest , ut
circumacto tempore , pactione definito , res vendita ad
venditorem ejusve heredes revertatur , nec emtor reposce-
re possit pretium . Exemplo Anglorum , sœpe prædia sua
hac lege vendentium , id probant Pufend. de Jur. nat. et
gent. V. 5. 4. et ibi Hert. p. 59.

§. CCCLIX.

Præterea et id inde inferimus , 143) quod , quam-
vis emtio venditio aliquoquin requirat æqualitatem , (§.
Emtio CCCLII. 111.) utriusque tamen contrahentis con-
sentientia possit de ejus generis emtionibus vendi-
tionibus , quæ ob inæqualitatem quantamcumque non
sub has fescinduntur . Tales sunt 144) AUCTIO , quando pre-
tium non à venditore indicatur , sed ab emtoribus ,
licitando certantibus , definitur : 145) EMTIO SUB
HASTA , quippe quæ nihil aliud est , quam auctio so-
lemnior , et auctoritate publica instituta , 146) EMTIO PER AVVERSIONEM , quando res disparis pretii , vel
incertæ mensuræ , non singulatim , sed conjunctim ,
æstimatæ , emuntur , denique 147) EMTIO SPEI , quo
et ollam fortunæ , similiaque negotia , retuleris , quan-
do quis pro re vel quantitate , adhuc incerta , ac ex
eventu demum certa futura , certum pretium solvit .
In quibus contractibus omnibus quum æqualitas non
requiratur : (n. 143.) consequens profecto est , 148)
ut neuter contrahentium hic de læsione conqueri pos-
sit , nisi vel dolus alterutrius intercesserit , vel de re ,
quam eventus offert , à contrahentibus non fuerit co-
gitatum . *)

*) Et inde decidenda erat lis inter juvenes Milesios , qui

jactum retis emerant , et piscatores Coos , qui illum ven-
diderant , et postea mari extraxerant tripodem aureum .
Equidem , utrisque sibi hunc insperatum thésaurum adse-
rentibus , neutrī eum addixit Apollo , absurdèque pro-
nunciavit :

*Euge milites , tigipodes neq; q; bov; ēpūlās ; dīlās ; do
Tis oq;is nālāw; p;gātōs ; rātēs tigipodī ahdā. mālā
De tripode ex Phœba queris , Milesia pubes ? riupsī r̄sp̄lār
vel
Huic tripodem addico , cui sit sapientia prima .*

Laert. I. 28. Val. Max. IV. 1. Sed satis constat , tripodem ,
si de domino non constiterit , fuisse piscatorum . (§.
CCCXXIV. 69. 70.) Nec obstabat profecto contractus ,
cum adolescentibus Milesiis initus , quippe qui sibi non
tripodas aureos , de quibus neutri contrahentium cogita-
verant , sed pisces , quos capturi essent , fuerant stipulati .
Con. I. 8. §. 1. D. de contr. emt. I. 11. §. ult. et I. 12. D.

de act. emt. §. CCCLX.

Alter contractus , qui invento demum nummo vel Locatio
pretio eminent , locum inter mortales habuit , est etiam
LOCATIO CONDUCTIO . (§. CCCL.) Quamvis enim jure conduc-
Romano in locatione prædiorum rusticorum , quippe tio , in-
fructuosorum , etiam pars fructuum , quam quantam vento
vocant , *) mercedis vice fungatur , I. 21. C. loc. demum
cond. sic vero hic contractus , etiam ante inventum pretio e-
preium eminent , locum habere potuerit : nulla tamen minente ,
est ratio , cur non potius ad contractum DO UT DES locum
referri possit illud negotium , quum tunc rei usus non habuit .
cum nummo , tamquam pretio eminent , sed cum pre-
tio vulgari fructuum comparetur , adeoque contingere
possit , ut , quia fructuum non eadem semper æsti-
matio est , sed illa pro sterilitate ubertateque anni mo-
do intenditur , modo remittitur , uno anno locator ,
altero conductor , lädatur .

*) Si enim predii dominus sibi pro mercede partem quo-
tam stipuletur : id negotium societatis naturam induere , ex
ipsa societatis definitione , quam infra dabimus , satis cons-
tabit . Ceterum locationem prædii fructuosii pro parte quan-
ta fructuum à locationis conductiois natura plane dege-
nerare , vel inde patet , quod quoniam hac sit contractus o-
ribus seruos , in eoque requiratur æqualitas . (§. CCCXXIX.)

153.) hic tamen illa vix obtineri possit. Nam si mihi prædiū usu in sexennium, in singulos annos stipuler triginta medimnos tritici, totidemque silignis: fieri potest, ut in hujus anni ubertate, vilescenteque annona, merces sit mediocris, et usui prædiū proportionata, insequente anno ob esterilitatem difficultatemque annona immodica. Et hinc jam antea monuimus, locationem conductionem, semper requirere pecuniam numeratam. (§. CCCL. 103.)

§. CCCLXI.

Officia locato- Quia ergo locatio conductio est contractus de rei usu vel operis pro certa mercede præstandis : (§. CCCLI.) consequens est, 149) ut locator conductori debeat rei usum operasve conventas præstare, adeoque, 150) si vel illius culpa, vel casu, contingat, ut conductor re uti, vel ipse operas promissas præstare non possit, merito etiam pro rata cesseret promissa merces, *) immo 151) locator aliquando ad id, quod interest, possit conveniri, idemque sit dicendum, 152) si locator conductorem, nondum finita locatione, sine justa caussa expellere non dubitarit.

*) Hanc æquitatem omnes veteres agnoverunt, veluti Sesotius, Rex Ægyptiorum, qui, si cui de agro vis fluminis aliquid abrasisset, pensionem pro rata minui jubebat. Herodot. Lib. II. p. 81. edit. Steph. Nec minus æquitatem ea in re servabant Römani, teste Polybio Hist. VI. 5. et in his Cæsar, teste Suetonio Cap. XX. Attamen intellectu facile est, hic quoque damnum intelligi, non modicum, sed gravius, quum sæpe illud majore commodo et maxime in prædiis fructuosis, plerumque unius anni sterilitas ubertate alterius pensetur, et incivile sit, lucro quovis frui velle conductorem, damnum vero etiam levius illum ferre nolle.

§. CCCLXII.

Itemque conduc- Similiter et conductoris est, 153) mercedem conductoris. conventionam justo tempore solvere, 154) re, quam utendum accepit, quippe aliena, et in specie reddenda, boni viri arbitratu uti, 155) damnum sua culpa datum

tum resarcire, nec 156) rem, nondum finito locatio-
nis tempore, deserere, nisi justæ caussæ, veluti hos-
tium incursio, metus pestis, similesque casus conduce-
tori id consilii extorqueant. Quum enim à locatore
jure exigat, ut res ipsi integra et salva tradatur, ut
indemnis præstetur, neque ante tempus expellatur:
(§. CCCLXI. 150. sequ.) æquissimum est, ut quod
ipse sibi vult vel non vult fieri, id et alteri faciat,
vel non faciat, (§. LXXXVIII. 54. sequ.) maximè
quum et in hoc contraetu, tamquam oneroso, merito
servanda sit æqualitas. (§. CCCXXIX. 15.)

§. CCCLXIII.

Ceterum quum consensu constet hoc negotium, (§. De pac-
CCCXXVII. 6.) facile patet, 157) huic quoque contrac-
tractui adjici posse qualiacumque pacta, quæ bonis contrac-
moribus haud repugnant. *) 158) Eum tum pure, tui ad-
tum sub conditione, tum in diem, recte iniri. Quum-
que consensus etiam tacitus verus consensus sit: me-
rito inde colligimus, 159) jure optimo maximo va-
lere etiam RELOCATIONEM TACITAM, si, elapsa tem-
pore, neuter contractui renunciarit: et tunc 160) æ-
quissimum esse, ut iisdem legibus et conditionibus fac-
ta intelligatur relocatio, quas uterque contrahentium
antea in ipsa locatione probavit.

*) Hinc sæpe iis legibus locantur prædia, ut in negotio isto
parum ex natura locationis conductionis supersit. Hinc lo-
cationes perpetuae. Hinc irregulares, quibus simul domi-
nium et periculum in conductorem devolvitur, qualem
cum Sanfeio contractam esse narrat Alfenus Varus lege e-
legantissima, 31. D. locati, præclare illustrata à V. A. Corn.
van Bynkershoek Obs. VIII. 1. seq. Nec absimilis est con-
tractus, Germanis non ignotus, quem SOCIDÆ vocant,
de quo post Taboris singularem dissert. nos quoque dixi-
mus Elem. Jur. Germ. II. 14. §. 105. Inter
§. CCCLXIV.

Et hi quidem sunt contractus, quos invento dei-
num pretio eminente, locum habere coepisse, dixi-
mus. Inter
contrac-

tus, qui **mus**. Sequuntur illi, qui et nondum invento nummo, et ante, et illo jam invento, locum habere potuerunt. Eorum et post **familiam** dicit contractus **MUTUI**, per quem intelligi invenimus prestationem rerum fungibilium, ea lege factam, t. u. m. ut tantumdem quandoque in eodem genere restituatur. *) Quum enim non solum pecunia, sed et quæcum libet res fungibilis, credi hoc modo possit: manifestum est 161.) hunc contractum, etiam antequam homines pecuniam, tamquam communem rerum mensuum. **ram**, invexerunt, locum habuisse, et hodie esse frequentissimum. (§. CCCLXIX.)

*) RES vero **FUNGIBILES** vocamus, quas adnumerare, admetiri, et adpendere solemus. Earum vero hæc indeoles est, 1) ut nullus illarum sine abusu, vel consumptione usus sit, itemque 2) ut solationem recipiant per functionem, tam in genere, quam in specie. 1. 2. §. 1. D. de reb. cred. id est, ut si debeam centum aureos, solutum sibi esse fateatur creditor, sive eosdem, quos mihi adnumetavit, sive centum alios ejusdem generis, reddiderim. Ex quo simul patet, quid nobis sit **REM REDDERE IN EODEM GENERE**, nempe tantumdem, tum ratione quantitatis, tum ratione qualitatis reddere. Inde vero nova sequitur rerum fungibilium proprietas, nempe 3) quod in iis tantumdem sit idem, nec 4) ex res (uti recr̄e observavit Thomas. dīs. de pretio affect. in res fung. non cad.) recipient prelum affectionis, nisi sint rarissimæ et tantumdem in eodem genere non facile repetitatur. Sic quanvis Romæ via via Falernum esset res fungibilis: affectio tamen cadebat in Trimalcionis vñam Opinianum annorum centum, cuius meminit Petron. Arbit. Sayf. Cap. XXXIV.

§. CCCLXV.

In debitorum transferentur rei 162) ut debitori detur facultas rebus illis, sibi credita ditis, abutendi, adeoque 163) creditor se jure debitorum aliquos usu rerum illarum excludendi abdinet. carit, illudque sub conditione tantumdem recipiendi in debitorum transtulerit. Quum vero ius illud, alios usu rerum excludendi, sit dominium: (§. CCXXXII.)

inde porro colligimus, 164) mutuum esse alienationem, rerumque creditarum dominium in debitorem omnino transire.

*) Notum est, quos fluctus in simpulo moverit Alexius à Massalia, id est, Claudius Salmarius, ut jureconsultos, hanc thesin defendant, ludibrio exponeret. Sed tela eius, ex jure civili de promta, tam fortiter retuderunt, aliae multo insigniora in illum detorserunt Wissenbachius, Fabrottus, aliqui viri doctissimi, ut causa hodie peritura videatur. Sed hæc fundamenta ostendunt, ne rectam quidem rationem refragari jureconsultorum sententia, vel Salmatio favere. Verum quidem est, quantitatem non alienare creditorem, quippe quam sibi salvam esse cupit, dum, ut tantumdem in eodem genere reddatur, cavit: at specierum traditarum et dominium, et periculum ad debitorem procul dubio transit, ceu ipse demum Salmarius, ad incitas redactus ab adversariis, fateri coactus est.

§. CCCLXVI.

Ex eadem definitione colligimus, 165) debitorem obligatum esse ad tantumdem, non modo ratione Debitorum quantitatis, sed et qualitatis reddendum, adeoque ris obli- 166) si pecunia fuerit credita, ejusque valor inter-gatio- nus postea vel auctus, vel imminutus fuerit, merito rationem habendam esse temporis, quo contractus ini- tuitus est, atque hinc sorti tantum decedere debere, quantum postea valoris nummo accessit, vel tantum accedere, quantum pretii nummo decessit. Præterea 167) debitorem non debere in mora solvendi esse, nec 168) eum ab hac obligatione, vel rei fungibilis, quam à creditore acceperat, interitu, vel ullo casu fortuito liberari. *)

*) Quum enim dominium rei fungibilis creditæ transfor- ter in debitorem, (§. CCCLXV. 164.) casum vero ferre teneatur dominus: (§. CCXI. *) fieri non potest, ut debitor liberetur, si v. g. vinum sibi creditum in acetum abiisse, pecuniamve creditam furto subtractam esse, vel alio casu interiisse, conqueratur. Multo minus ergo debitorem, qui solvendo non est, excusat paupertas, si vel nequitia sua disperdidit bona, vel otio torpens, fu-

Sanguinos.

corum instar, alienis opibus vivere, et res, ab alio non sine sudore partas, turpiter abligurire non dubitarit. Est enim hoc hominum genus pestilentissimum, et ad nefanda quævis facinora perpetrandam profligatum, siquidem fieri non potest, ut aliena non adpetant, qui dilapidarunt sua. Quo pertinet oratio Catilinæ apud Sallust. *Catil. Cap. XX.*

§. CCCLXVII.

An usu- Ceterum, quamvis hic contractus sua natura non minus, quam commodatum, sit gratuitus: mos ta-
ræ jure men, tepercidente jam caritate hominum, invaluit, ut
naturæ creditores sibi præmium aliquod pro sorte concessa à debitoribus stipularentur, quod si in parte sortis quo-
ta singulis annis, mensibusve præstanda, consistit,
USURA vel **FOENUS** adpellatur, quamvis posterius vo-
cabulum sæpenumero in malam partem pro mordaci-
bus usuris, quibus debitorem aliquando ad incitas re-
digunt creditores, accipiatur. De his vero usuris ve-
tus hæc, et à multis viris doctissimis agitata est quæsti-
o, easne à debitoribus recte sibi stipulentur credito-
res, an jus naturæ illis refragetur? *

*) Non est quod hic verbosius agamus de hujus controversia, quæ superiore sæculo in Belgio recrudit, historia. Otiū nobis fecerunt celeberrimus Noodius *de fœnore et usuris I. 4. sequ.* Martinus Schook *Exercit. var. p. 430. sequ.* et Thomas. *Not. ad Lancellot. IV. 7. not. 275. p. 7024. sequ.* qui postremus et occasionem hujus controversia, et alterutrius sententiae patronos, diligenter recenset. Fatendum tamen est, plerosque viros doctos, qui de hac quæstione scrip-

Ad §. 367. in Schol. et §. 368.

*Qui de hac quæstione scripserunt, magis de jure divino positivo, quam de naturali esse sollicitos. Quæsti-
o de usuris, etsi tot agitur concertationibus inter Catholicos et Protestantes auctores, neque adhuc consopita, ac decissa sit, tamen jure naturæ, de quo tantum hic agimus, eas improbari contra Heineccium evinci potest. Nam si contractus mutui gratuitus est uti hactenus jura voluerunt, contra hujus naturam,*

es-

scripserunt, magis de jure divino positivo, quam de na-
tu-
Kk ij tu-

essentiamque erit omnino adstipulari usuram et retribi-
tionem quamcumque, veluti pretium ac stipem con-
tractus hujusmodi: ita enim non amplius gratuitus e-
rit, neque contractus ille, qui constitui intelligitur.
Quare mutuanti deficit titulus, quo innixus accessionem sortis consequi possit. Præterea si dominium ple-
num transfertur in mutuatarium, sicuti nunc omnes
jurisconsulti consentiunt, res mutuata mutuanti fruc-
tus ferre nequit: quoniam fructus rei ab ipsius tan-
tum domino percipi possunt, aut ab eo cui ipse ces-
sit, quod hoc in casu non fit, cum mutuatarius mu-
tuatæ rei usum, ac proventus habeat; præsertim cum
res fungibilis infrugifera naturâ sua, adeoque inca-
pax ferendi fructus mutuanti. Postremo quia æquali-
tas, et justitia omni contractui essentialis per usuram
evertitur. Nam contra justitiam omnino est, ut mu-
tuans finito mutuo accipiat rem et pretium, contri-
butionemque usus ipsiusmet rei, quæ non amplius sua
est, et quæ perit mutuatario contractu durante. Mu-
tuatarius etenim obstrictus manet ad restitutionem rei,
ad pretium usus ipsius rei, deinde ad casus omnes in
se ferendos: dum interea mutuans rem salvam, tec-
tamque habet, simulque ipsiusmet rei fructus, pro-
ventusque expiscatur: quod non minus justitiæ regu-
lis, quam cari ati repugnat. Adeo ut ob hanc tur-
pitudinem, quæ in ejus materia reperitur, nempe
propter inæqualitatem inter datum et acceptum, et ti-
tuli vacuitatem jure naturæ sit contractus hujusmodi,
ut de re turpi irritus.

Ad objecta respondes. Nullius momenti est, quod excipiant usurarum patroni, uti hic Heineccius i. in-
justum in primis non esse: cum aliis res gratis non
communicare, sed mercedem aliquam propter has exi-
gere. Nam hoc verum esset, cum agitur de contractibus
onerosis, minime vero de gratuitis, quoniam contra
gratuiti contractus naturam est, mercedem accipere
velle. Ita enim mutuans adstipularet sibi à mutuata-
rio gratitudinem, atque animi recognitionem, deinde
rem

turali, fuisse sollicitos, adeoque hujus juris studiosos non multum utilitatis ex plerorumque lectione capturos.

§. CCCLXVIII.

rem et premium ipsiusmet usus rei, quod non solum ab æquitate et justitia, sed à lumine naturali et ratione recedit quam longissime. 2. Speciem aliquam præfert aliud quod objiciunt, scilicet mutuatarius saepius ingne lucrum in re mutuata facit, dum creditor interea re sua caret, et saepius non sine damno et incommodo, neminem vero cum alterius jactura locupletiorem fieri oportere. Verum mutuatarii lucrum omnino incertum est, infortuniis, atque eventibus, periculisque fere infinitis obnoxium: unde inconveniens prorsus erit injustumque, quod mutuans hoc titulo incerto, et dubio certum tamen lucrum sibi per fœnus seponat. Quod si mutuans incommodum, damnumque hujus contractus caussa patiatur, non incongruum erit, ut in contractus stipulatione lucro cessante, vel damno emergente prius demonstrato, hujusmodi compensatio conveniatur. 3. Denique nihil etiam dicere juvat, quod maximum periculum subit, qui debitori res suas ea lege concedit, ut iis ad arbitrium uti possit: adeoque non absurdum sit debitorem ab eo mercedem aliquam pro magnitudine periculi exigere. Siquidem cuique liberum est dare mutuum vel non: adstipulanti vero hunc contractum nulla jam potestas recusandi pericula, quæ ab eodem contractu minime separari possunt: ideoque injustum erit, ac penitus inhumanum, immo absurdum, horum causa obolum repetrere velle, quoniam idem esset, ac stipem exigeret contractus stipulationis causa.

Ceterum usura non tantum à jure naturæ ac principiis rationis respuitur, uti hactenus monstratum est, sed etiam lege divina positiva dicente Christo in Evangelio Lucæ c. 6. v. 35. *mutuum date nihil inde sperantes.* Quæ postea expresse damnata ac proscripta fuit Ecclesiastico etiam jure, sicuti constat ex Concil. Vienn. sub Clem. V. et ex toto titulo Decretal. de usuris, et ab omni populo civili ac bene consti-

tu-

§. CCCLXVIII.

Enimvero quum I) injustum non sit, cum aliis res non gratis communicare, sed mercedem aliquam adfirmant exigere; (§. CCCXXVIII. 8.) deinde II) alter, al-

dum.

tuta republica sub gravissimis pœnis in fœnebre malum provisum, unde Covarruv. Var. lib. 3. c. 1. à nn. 5. 7. probat jure naturali, Divino, Pontificio, et Regio usuras esse prohibitas. Nec nobis negotium facit Deuteronomii locus cap. 23. quo utitur Heineccius hic, et alii plures ad probandum conventiones usurarias permissas fuisse Israelitis inter extraneos, nihil vero juri naturæ adversum umquam Judæis licuisse. Quibusdam enim placuit eum locum ita esse intelligendum ut usura Judæis, minime fuerit permissa, nec licita etiam erga alienigenas: sed tantum dissimulatione quadam ea permissio processerit, et concessa fuerit Judæis ad majus malum effugiendum ob duritiam et avaritiam eorum, sicuti et eis permissus est libellus repudii, atque ita hunc sensum probarunt cum Div. Thoma. 2. 2. q. 78. art. 1. Aliis autem hac in re visum est inibi usuras permitti non erga omnes alienigenas, et exterios, sed tantum erga eos quibuscum bellum juste gerebant, quoties ab hoste accipitur usura in compensationem damni injuste, et inique lati, vel ubi bona ab hoste possessa sunt ipsius mutuantis, aut ad eum pertinent v. Covarruv. I. c. Fleuri Inst. Eccles. p. 3. c. 13. Almici 3. 23. 24. Werenk. n. 166. Sunt autem vero qui locum Lucæ ita denique intelligent: *non defraudantes*, et ibi de mutuis officiis agi, ne alterum spe concepta beneficentiae fraudent, quod ad liberalitatem, et caritatem pertinet, nec de usuris loqui, neque eas usquam prohibitas, nisi in *mutuo pauperi dato*, non diviti vero, vel ei qui pecuniam industria fructuosam reddere valeat, et ita alios Scripturæ textus accipiunt. In quam sententiam cum proclives videat graves vi-

ros

V. Pease Feolog. Dogm. t. 5. par. 2.
Selon Jesuitas. Anno 1853.

terius rebus abutens, aliquando insigne lucrum faciat, creditor vero interea re sua, s^epe non sine damno et incommodo, careat, neminem vero cum alterius damno locupletiorem fieri oporteat: (§. CCLVII.) præterea III.) maximum periculum subeat, qui debitori res suas ea lege concedit, ut iis abuti possit, adeoque non absurdum sit, creditorem ab hoc mercedem aliquam pro magnitudine periculi exigere: (§. CCCXXXI. 22.) rectissime inde colligere nobis vide-

3^a mur, 169) rectæ rationi in se non repugnare pac-
tum usurarium, cum eo initum, qui ex pecunia nos-
tra lucrum insigne facere potest: *) et quamvis 170)
usuræ quantitas definienda sit pro ratione lucri, quod
probabiliter ex sorte capere posse videtur debitor: ta-
men 171) non iniquum esse, eam pro periculi mag-
nitudine, raritate pecuniæ, similibusque circumstan-
tiis, intendi, (§. CCCXXXI. 22.) ceu exemplum fæ-
noris nautici ostendit.

*) Cui doctrinæ frusta alii obvertunt, 1) nummum esse
rem sterilem, adeoque inde usuras, quasi τίνος, seu fœ-
tum, non posse exigi. Est enim nummus res sterilis phy-
sice, non civiliter, quia s^epe per commettia pecunia quis
alterum tantum, immo multo plus, luctatur. Matth. XXV.
16. 17. 2) Commodatum esse gratuitum: ergo et mucuum
tale esse debere. Commodans enim, rei non fungibilis
usum alicui concedens, minus incommodi ac periculi sen-
tit, quam creditor, dum rei fungibilis dominium cum fa-
cilitate ea abutendi in debitorem transfert. 3) Ipsam Deum
usu-

3^b ros Antonius Genuensis definitionem aliquam Ecclesiæ
cupiebat Elem. Christ. Theol. lib. 4. c. 5. Quapropter
consulas velim Scipionis Maffei *Dell' Impiego del
Danaro libri tre* doctrina, et methodo absolutissimum
opus, Romæ iterum anno 1746. excussum, ubi litte-
ras encyclicas Bened. XIV. hac super re datas affert, si-
mulque ingenue fatetur, mercedem reposci minime
licitum esse ex vi tantum mutui, nisi damni, aut reciprocae utilitatis, vel altera ratio, et titulus acce-
dat, interim tamen hoc est quod quærimus.

usuraria pacta prohibuisse Exod. XXII. 25. Lev. XXV. 37.
Psalm. XV. 5. Luc. VI. 34. sequ. Conventions enim usura-
rias Deus tantum proscripterat ex republica Hebraeorum
eatenus, ut Israelita ab Israelita illas exigere non posset:
eas autem inter Israelitas et extraneos diserte permiserat //.
Deut. XIII. 19. 20. Jus naturæ autem inter contribules et
extraneos nihil statuit discriminis. Conf. Jo. Selden. de jure
nat. et gent. VI. 10. Jo. Clerie. ad Exod. XXII. 25. p. 112.

§. CCCLXIX.

Alter contractus ejus generis est **PIGNUS**, per quod
intelligimus obligationem ad rem creditori in securi-
tatem crediti tradendam. Si enim res, maxime immobi-
lis, non traditur; sed tamen creditori in illa constitui-
tur **jus**, illam, si nomen non expunctum fuerit, oc-
cupandi, negotium illud, quod inter creditorem et de-
bitorem intercessit, **HYPOTHECA** adpellatur. Denique si tichreti-
placuerit, ut fructus rei, in securitatem crediti tra-
ditæ, creditor *vice usurarum* percipiat: conventio hæc
FACTI ANTICHERETICI nomine venit.

§. CCCLXX.

Itaque ex definitione **PIGNORIS** patet, 172) rem
oppignoratam debere esse in bonis debitotis, adeoque
173) fraudem animadversione dignissimam esse ejus, Qui jus-
qui rem alienam, veluti commodatam, depositam, lo-
catam, pignori supponit. 174) Creditoris esse, pig-
nore, si usu deterius fieri possit, non uti, sed 175) nus?
illud non minore diligentia, quam res proprias, cus-
todire, et, 176) soluto debito, debitori restituere. De-
nique, quum regulariter casum ferat dominus: (§.
CCXI. *) consequens est, 177) ut et pignoris peri-
culum penes debitorem maneat, isque, 178) pignore
casu fortuito pereunte, ad solvendum, quod debet, ni-
hilominus sit obligatus. *)

*) Ju-

Ad §. 369.
*Creditori vice usurarum. Usurarum loco proventus
rei intelligendus.*